

JOGI FÓRUM PUBLIKÁCIÓ

A szabálysértési közvetítői eljárásról, az ismételt elkövetésre vonatkozó szabályokról és az elzárásra átválttatás egyes kérdéseiről

Szerző:

dr. Maletics Balázs

Mohács,

2014. szeptember 29.

Az alábbiakban a szabálysértési eljárásban előforduló érdekesebb újításokat mutatom be és azoknak a bírósági gyakorlatban jelentkező hatásait is megkísérlem szemléltetni.

1. A közvetítői eljárás

A szabálysértési eljárásban is - mint sok más jogágban - megjelent a **közvetítői eljárás**, mint békés rendezési forma. Ennek célja az eljárás alá vont személy és a sértett közötti megállapodás létrehozása, melynek eredményessége esetén az eljárás alá vont személy elkerüli a felelősségre vonást, a sértett megbocsát az elkövetett cselekményért, az okozott kár pedig kifizetésre kerül.

A közvetítői eljárás az alábbiak szerint zajlik, a 2012. évi II. törvény (Szabs. törvény 82.5) rendelkezései szerint:

A 82/A. §¹⁰⁰ (1) (2) Az ügy közvetítői eljárásra utalásának a szabálysértési eljárás alatt egy alkalommal van helye. (3) Ha a szabálysértési hatóság vagy a bíróság az elsőfokú érdemi döntés meghozataláig a (4) bekezdés a) és c) pontjában foglalt feltételek fennállását megállapítja és az eljárás más okból történő felfüggesztésének vagy megszüntetésének nincs helye, továbbá a közvetítői eljárást kizáró ok nem áll fenn, haladéktalanul, 8 napos határidő tűzése mellett nyilatkozattételre hívja fel az eljárás alá vont személyt és a sértettet, feltéve, hogy a nyilatkozatok nem állnak rendelkezésre. A felhívásban tájékoztatást ad a közvetítői eljárás lehetőségéről, annak szabályairól és feltételeiről, a lehetséges költségekről.

(4) A szabálysértési hatóság vagy a bíróság az eljárás alá vont személy vagy a sértett indítványára a szabálysértési elzárással is büntethető szabálysértés, valamint a fiatalkorú által elkövetett szabálysértés miatt indult eljárást legfeljebb 30 napi időtartamra felfüggeszti és az ügyet közvetítői eljárásra utalja, ha

a) az eljárás alá vont személy a szabálysértés elkövetéséért való felelősségét elismerte, valamint vállalja a szabálysértéssel okozott sérelmet a sértett által elfogadott módon és mértékben jóvátenni,

b) az eljárás alá vont személy és a sértett is hozzájárult a közvetítői eljárás lefolytatásához, és

c) a szabálysértés jellegére, az elkövetés módjára és az eljárás alá vont személyre tekintettel a szabálysértési eljárás lefolytatása mellőzhető.

(5) Nem alkalmazható a közvetítői eljárás olyan eljárás alá vont személy ügyében, aki ellen korábban szabálysértési eljárás indult, az annak során alkalmazott közvetítői eljárás eredményes volt, és az eredményes közvetítői eljárás befejezésének időpontja óta egy év még nem telt el.

Tehát a közvetítői eljárásra utalásnak csak egy alkalommal van helye, mely alatt az ügy felfüggesztésre kerül. Csak abban az esetben lehetséges ezen eljárás lefolytatása ha a szabálysértési hatóság vagy a bíróság úgy ítéli meg, hogy a szabálysértési eljárás lefolytatása mellőzhető. Amennyiben tehát a szabálysértési eljárásra és annak büntető jellegére szükség mutatkozik, úgy a közvetítői eljárásra utalás megtagadásának van helye.

82/D. §¹⁰⁴ (1) *A közvetítői eljárást a szabálysértési hatóság vagy a bíróság székhelye szerint illetékes pártfogó felügyelői szolgálat közvetítői tevékenységet végző pártfogó felügyelője (a továbbiakban: közvetítő) folytatja le.*

82/E. §¹⁰⁶ (1) *A közvetítői eljárás*

a) a szabálysértési hatóságnak az eljárás felfüggesztéséről és az ügy közvetítői eljárásra utalásáról szóló határozatával, vagy

b) a bíróságnak a szabálysértési eljárást - a közvetítői eljárás lefolytatása érdekében hozott - felfüggesztő végzésével

indul meg.

(2) Az eljárásban a sértett és az eljárás alá vont személy egyenrangú felek, az eljárás során bármikor visszavonhatják a részvételre vonatkozó hozzájárulásukat, és minden egyezsége önként kell jutniuk.

Sok esetben előfordul, hogy az iratok között még nem szerepel a hozzájáruló nyilatkozat, ilyenkor a tárgyaláson kell tájékoztatni a feleket a közvetítői eljárás rendjéről, annak előnyeiről. Amennyiben mindkét fél hozzájárulását adja, akkor lehet az ügyet felfüggeszteni és a közvetítői

eljárásra utalásról soron kívül, 3 napon belül intézkedni, az iratok átküldéséről, melyek közül a határozat ezért sok esetben faxon kerül megküldésre.

82/F. §¹⁰⁸ (1) *A közvetítői eljárást úgy kell megszervezni, hogy azt a szabálysértési eljárás felfüggesztésének időtartamán belül be lehessen fejezni*

és a megállapodásról szóló okirat, valamint a jelentés a szabálysértési eljárás felfüggesztése határidejének letelte előtt megérkezzen a szabálysértési hatósághoz vagy a bírósághoz.

A közvetítőnek, - aki a területileg illetékes igazságügyi és pártfogó felügyelői szolgálat által kijelölt személy - tehát 30 napja van arra, hogy a feleket a meghallgatásra megidézze, a megállapodást megkösse vagy intézkedjen a megállapodás jövőbeni feltételeinek megteremtése érdekében. Ez a határidő kivételesen, - ha a megállapodásban foglaltak teljesítésének ideje szempontjából szükséges - 30 nappal meghosszabbítható.

82/G. §¹⁰⁹ (1) *A közvetítői eljárás során a közvetítői megbeszélést a közvetítői eljárás megindulásától számított 15 napon belül egy alkalomra kell összehívni. Kivételesen indokolt esetben, a 82/F. § (1) bekezdésében meghatározott határidő betartása mellett ismételt közvetítői megbeszélés is összehívható.*

82/H. §¹¹⁰ (1) *A közvetítői eljárásban a megállapodás akkor jön létre, ha a sértett és az eljárás alá vont személy között a szabálysértéssel okozott kár megtérítésében vagy a szabálysértés káros következményeinek egyéb módon való jóvátételében azonos álláspont alakul ki.*

(2) *A megállapodásnak tartalmaznia kell, hogy*

a) az eljárás alá vont személy az e törvényben meghatározott határidőig a szabálysértéssel okozott kárt megfizeti vagy más módon jóvátételt nyújt,

b) az eljárás költségeit ki viseli.

(3) *A megállapodásban vállalt kötelezettségeknek meg kell felelniük a jogszabályoknak, ésszerűnek kell lenniük és nem ütközhetnek a jó erkölcsbe.*

(4) *A közvetítő az e törvényben meghatározott feltételeknek megfelelő megállapodást jóváhagyja. A jóváhagyott megállapodásról okiratot állít ki, amelyet a sértett - ha a törvényes*

képviselőt kötelező, a törvényes képviselő is - és az eljárás alá vont személy is aláír. A közvetítő az okiratot a sértettnek, az eljárás alá vont személynek és a jelen lévő képviselőjüknek átadja, ha a képviselő nincs jelen, részére az okiratot kézbesíti. A megállapodásról kiállított okirat közokirat.

A közvetítői eljárás tehát egy párbeszédet hoz létre az eljárás alá vont személy és a sértett között, melynek célja hogy amennyiben ez lehetséges szabálysértési felelősségre vonás nélkül rendezzék az ügyet, közvetítő beiktatásával megállapodást kössenek, melyben az eljárás alá vont személy vállalja, hogy az okozott sérelmet jóváteszi, a kárt kifizeti. Ez sok esetben nem is pénzbeli fizetést jelent, hanem például rongálásos ügyeknél helyreállítást, megszerelést a sértett vagyontárgya vonatkozásában.

67/D. ¹¹¹ A közvetítői eljárás befejezése

82/I. §¹¹² (1) *A közvetítői eljárás azon a napon fejeződik be, amikor*

a) a közvetítő által jóváhagyott megállapodás alapján az eljárás alá vont személy a szabálysértéssel okozott kárt a sértettnek megtérítette vagy a szabálysértés káros következményeit egyéb módon jóvátette,

(2) A megállapodás teljesítését a közvetítői eljárásban a közvetítő ellenőrzi.

(3) A közvetítői eljárás eredményes, ha a közvetítői eljárás az (1) bekezdés a) pontjában foglaltak szerint fejeződik be.

82/J. §¹¹³ (1) *A közvetítői eljárás befejezését követően a közvetítő a közvetítői eljárásról jelentést készít, amelyet az eljárás befejezésére alapot adó*

okirattal együtt megküld a szabálysértési hatóságnak vagy a bíróságnak, és ezzel egyidejűleg a megküldés tényéről írásban tájékoztatja a sértettet, a magánindítvány előterjesztőjét, az eljárás alá vont személyt és képviselőiket.

Akkor eredményes a közvetítői eljárás, ha a közvetítő jóváhagyja a megállapodást és erről jelentést ír.

Előfordul azonban, hogy a közvetítői eljárás nem vezet eredményre. Ennek több oka is lehet, leggyakrabban azok az esetek fordulnak elő, hogy az eljárás alá vont személyt nem lehet idézni, nem jelenik meg valamelyik fél, nem tudnak megállapodást kötni, vita van a kártérítés mértékéről vagy csak egyszerűen a békítés sikertelen.

Amennyiben viszont a megállapodás létrejön, a kár megtérül, úgy az az eljárás alá vont személy vonatkozásában büntethetőséget megszüntető ok, mely azt eredményezi, hogy szabálysértési felelősségre vonására nem kerül sor, nem kap büntetést a cselekményért.

Összességében a közvetítői eljárásnak a szabálysértési jogban való megjelenéséről az eddigi tapasztalatok alapján az mondható el, hogy amennyiben a felek igénybe veszik ezen intézményt, úgy az jól működik, megfelelően rendezi a helyzetet szabálysértési felelősségre vonás nélkül is.

Azonban az ügyek csak kis százalékánál élnek a felek ezzel a lehetőséggel és főleg sértetti oldalon kevés a hozzájáruló nyilatkozat. Ennek oka elsődlegesen abban keresendő, hogy a sértett nem akar közvetlen kommunikációt a neki kárt, bosszúságot okozó,- számára sok esetben ismeretlen- eljárás alá vont személlyel, ebben sokszor a tőle való félelem is szerepet játszik.

Továbbá a sértettek túlnyomórészt előnyben részesítik a bírósági eljárást, ahol az eljárás alá vont személyt felelősségre vonják tettéért, részükre pedig hivatalosan, bírósági határozatban ítélik meg a kártérítést, melyet jobbnak és biztosabbnak tartanak, mint az eljárás alá vont személlyel egy békítő megbeszélésen egyezkedni.

Mindazonáltal a közvetítői eljárásnak a szabálysértési jogban való megjelenése jó kezdeményezésnek, működőképes intézménynek tekinthető.

2. Az ismételt elkövetésre vonatkozó büntetés

A szabálysértési törvényben, - mely a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény - megjelent a büntetőjogban régóta használt visszaesés fogalma, bár nem ilyen elnevezésben. A többszöri elkövetés az alábbiak szerint került szabályozásra:

23. §¹⁷ (1) Ha az eljárás alá vont személy - a (4) bekezdésben foglaltak kivételével - a szabálysértés elkövetésének időpontját megelőző hat hónapon belül

d) pénzbírással sújtható szabálysértés miatt legalább két ízben jogerősen felelősségre vonták, az újabb pénzbírással büntethető szabálysértés miatt hatvan napig terjedő szabálysértési elzárás büntetés szabható ki.

Ez azt jelenti a gyakorlatban, hogy a harmadik, fél éven belül elkövetett -pénzbírással sújtható - szabálysértés elzárással is sújthatóvá válik. Természetesen ez nem azt jelenti, hogy elzárás kerül kiszabásra, hanem azt, hogy például a harmadik köztisztasági szabálysértést vagy csendháborítást már a bíróság bírálja el. Itt jelenik meg a többszöri elkövetőkre vonatkozó hátrány, az elzárással fenyegetettség. Ez visszatartó erőt is jelent a gyakorlatban, mivel a korábban alkalmazott pénzbírásságok nem érték el a céljukat.

Ezen szabályozás azonban nem jelenti automatikusan azt, hogy a 6 hónapon belül elkövetett minden harmadik szabálysértés bírósági útra tartozna. A törvény egyértelműen kimondja ugyanis, hogy amennyiben pénzbírással sújtható szabálysértés miatt vonták felelősségre két ízben az eljárás alá vont személyt, akkor a harmadik - pénzbírással sújtható szabálysértés - válik elzárással is sújthatóvá.

Vagyis ha az elkövető elzárással sújtható szabálysértést, - például tulajdon ellenit - követ el fél éven belül többször, vagy a harmadik cselekmény elzárással sújtható szabálysértés, akkor ezen szabály nem alkalmazható, ez esetben a szabálysértési nyilvántartási rendszer fogja szabálysértési priuszként ezeket feltüntetni, de a 23.§ d) pontjában írtakat nem lehet alkalmazni.

A 23.§ (2) bekezdése szerint

Az (1) bekezdés a)-d) pontjában meghatározott, az ismételt elkövetésre vonatkozó rendelkezéseket nem lehet alkalmazni, ha

a) a szabálysértés miatt helyszíni bírságot szabtak ki,

b) a cselekmény a XXVII. és a XXVIII. Fejezetben meghatározott szabálysértésnek minősül,

c) az eljárás alá vont személyt a b) pontban meghatározott szabálysértés miatt korábban jogerősen elmarasztalták.

A törvény tehát további eseteket sorol fel, amikor a többszöri elkövetés fentebb írt szabályait nem lehet alkalmazni, így a helyszíni bírságoknál, illetve a XXVII. és a XXVIII. fejezetekben írt kiemelt közlekedési szabálysértéseknél és közlekedéssel kapcsolatos egyéb szabálysértéseknél, melyeket ekként nem lehet figyelembe venni a 6 hónapos időtartamon belül, mint pénzbírsággal sújtható szabálysértések.

3. A pénzbírság, a helyszíni bírság végrehajtása

Az egész szabálysértési átváltoztatási eljárás alapvetően tárgyaláson kívül történik, ellentétben a korábbi szabályozással. Csak kivételes esetekben tart tárgyalást a bíróság, így ha az elkövető ezt kéri vagy ha a bíróság azt egyéb okból szükségesnek tartja.

A Szabs. törvény 141. §²⁰⁷

(6) Ha az elkövető a pénzbírságot, a helyszíni bírságot a határozat jogerőre emelkedésétől számított határidőn belül nem fizeti meg, a szabálysértési hatóság a meg nem fizetett bírság szabálysértési elzárásra átváltoztatásának szükségessége esetén az ügy iratait haladéktalanul megküldi

a) bíróság által kiszabott pénzbírság esetén annak a járásbírósnak, amelyik az ügyben érdemi határozatot hozott,

b) egyéb esetekben a végrehajtást fogantató szabálysértési hatóság székhelye szerint illetékes járásbírósnak.

(7) Ha az iratok alapján a bíróság az átváltoztatás törvényi feltételének hiányát állapítja

meg, a bíróság tárgyalás tartása nélkül hozott végzésével az átváltoztatást mellőzi, ha pedig az alapeljárásban vagy a végrehajtás során törvénysértés merült fel, végzésében egyúttal a (13) bekezdés d), illetve e)pontjában foglaltak szerint rendelkezik.

(8) Ha a (7) bekezdés szerinti döntés meghozatalának nincs helye, a bíróság a meg nem fizetett pénzbírság, helyszíni bírság szabálysértési elzárásra átváltoztatásáról az iratok bíróságra érkezésétől számított negyvenöt napon belül dönt. A bíróság e végzésével szemben nincs helye jogorvoslatnak.

(9) A bíróság az iratok bíróságra érkezésétől számított öt napon belül végzést hoz, amelyben közli az elkövetővel az átváltoztatás iránti indítvány tényét, egyúttal az önkéntes megfizetés teljesítése érdekében

a) tájékoztathatja az elkövetőt az átváltoztatásra vonatkozó szabályokról és arról, hogy a meg nem fizetett bírságot hány nap szabálysértési elzárásra kell átváltoztatni,

b) tájékoztathatja az elkövetőt arról, hogy mely esetekben nincs helye az átváltoztatásnak,

c) felhívhatja az elkövetőt az esetleges átváltoztatást kizáró ok nyolc napon belül történő bejelentésére,

d) felhívhatja az elkövetőt annak nyolc napon belül történő bejelentésére, hogy az ügyben tárgyalás tartását kéri-e, egyben figyelmezteti, hogy tárgyalás tartása iránti kérelem hiányában a bíróság az átváltoztatásról tárgyalás tartása nélkül határoz.

Ekként amikor az elkövető a tájékoztató végzést átveszi és kizáró okot nem jelent be, akkor a bíróság tárgyaláson kívül rendelkezik az átváltoztatásról.

Jelentős hatékonysági növekedést hozott, hogy a helyszíni bírságokat, a kormányhivatalok által kiszabott pénzbírságokat és a rendőrség által kiszabott pénzbírságokat is át lehet változtatni.

A helyszíni bírságok, illetve a korábban kiszabott pénzbírságok behajtási mutatói rendkívül rosszak voltak.

Az elzárásra átváltoztatással való fenyegetettség már hatékonynak bizonyul a gyakorlatban, a tájékoztató és felhívó végzés hatására sokan befizetik a bírságot, vagy az

átváltoztatás után az elzárás megkezdésére való behíváskor rendezik tartozásukat, elkerülve a büntetés- végrehajtási intézetbe vonulást.

A bírság befizetése ugyanis az elzárás végrehajtását kizárja a Szabs. törvény 141.§ (14) bekezdés szerint:

Ha az elkövető vagy helyette más a pénzbírságot, illetve a szabálysértési elzárásra átváltoztatott pénzbírságnak a még le nem töltött napoknak megfelelő összegét igazoltan megfizeti,

a) a szabálysértési elzárás nem fogatosítható, illetve

b) a szabálysértési elzárás fogatosítását követően az elkövetőt nyomban szabadon kell bocsátani.

A szabálysértési elzárásra átváltoztatás szabályai szerint kell eljárni továbbá a büntetőügyekben hozott ítéletek azon része vonatkozásában, mely a bűncselekmény miatt felmenti a vádlottat, de például tulajdon elleni szabálysértés miatt pénzbírságot szab ki.

Ezen pénzbírságot is szabálysértési elzárásra kell átváltoztatni amennyiben az elkövető nem fizeti meg, illetve azt közérdekű munkával nem váltja meg.

4. A közérdekű munka végrehajtása

144. §²¹⁵ (1)²¹⁶ *A közérdekű munka végrehajtásában az állami foglalkoztatási szerv közreműködik.*

(2) A bíróság által kiszabott közérdekű munkát az elkövető lakóhelye vagy tartózkodási helye, ennek hiányában az elkövetés helye szerint illetékes állami foglalkoztatási szerv hajtja végre.

(3)²¹⁷ Ha az elkövető munkakötelezettségének, vagy az állami foglalkoztatási szerv előtti megjelenési kötelezettségének nem tesz eleget, illetve a foglalkoztathatósági szakvéleményt határidőre nem mutatja be, a közérdekű munkát a bíróság szabálysértési elzárás büntetésre

változtatja át, a meg nem fizetett pénzbírság, helyszíni bírság szabálysértési elzárásra átváltoztatása iránti eljárás szabályainak megfelelő alkalmazásával.

Az órákban megállapított közérdekű munka végrehajtási szabályai szigorúak és pontosan behatároltak. Hátránya a pénzbírság vagy a helyszíni bírság elzárásra átváltoztatásával szemben, hogy nem lehet utóbb kifizetni és ezzel elkerülni az elzárást.

Ezért amennyiben az elkövető a közérdekű munkavégzési kötelezettségének önhibájából nem tesz eleget, az elzárásra kerül átváltoztatásra, mely utóbb már nem dolgozható le.

Ezen okból a bírósági gyakorlat méltányosan kezeli azon igazolási kérelmeket, melyek a közérdekű munkavégzésre jelentkezés határidejének elmulasztása miatt érkeznek, figyelemmel a törvényben írt - indokolatlanul rövid, - 3 napos jelentkezési határidőre is, mely sokszor az elkövető önhibáján kívüli kézbesítési nehézségek vagy betegségek, egyéb munkahelyi elfoglaltságok miatt sokszor teljesíthetetlen.

A szabálysértési átváltoztatás szabályai alkalmazandók azon esetekben is, amikor büntetőügyben a vádlottat a bűncselekmény vádja alól felmentik, de például garázdaság szabálysértése miatt közérdekű munka szabálysértési büntetést szab ki a bíróság. Amennyiben ezen közérdekű munkavégzési kötelezettségének az elkövető nem tesz eleget, úgy ezt is szabálysértési elzárásra kell átváltoztatni.

Összegzőképpen elmondható a szabálysértési eljárás fent leírt szabályozása alapján, hogy ezen ügyekben is egyre inkább a büntetőeljárásban használt elemek kezdenek megjelenni, ami az eljárás hatékonyságának fokozódását eredményezi.